

2. Державний борг та його вплив на національну економіку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/96720-3-derjavniy-borg-ta-yogo-vpliv-na-natsionalnu-ekonomku.html>.

3. Вплив державного боргу на економіку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studopedia.su/5_51767_vpliv-derzhavnogo-borgu-na-ekonomiku.html.

4. Державний борг. Його вплив на економіку [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://m.stud.com.ua/51234/ekonomika/derzhavniy_borg_yogo_vpliv_ekonomiku.

5. Державний борг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pynzenyk.com.ua/Analytic/detail.php?ID=336>.

6. Динаміка державного боргу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1020.html.

УДК 338

Анастасія Бабюк – ст. гр. БМ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н, доцент Галушак О.Я.

Anastasiia Babyuk, student

THE MAIN CRITERIA FOR EVALUATION OF ENTERPRISE ACTIVITY EFFICIENCY

Scientific supervisor: Ph.D., Associate Professor Halushak O.Ya.

Проблема ефективності виробництва завжди посідала важливе місце серед актуальних проблем економіки. Зацікавленість нею виникає на різних рівнях управління економікою – від власників приватного підприємства до керівників держави. Сучасна економічна ситуація диктує необхідність пошуку нових напрямків підвищення ефективності діяльності підприємств, аналізу причин і факторів, що зупиняють їх розвиток. Процес виробництва на будь-якому підприємстві здійснюється при певній взаємодії трьох визначальних його чинників: персоналу (робочої сили), засобів праці і предметів праці. Використовуючи наявні засоби виробництва, персонал виробляє суспільно корисну продукцію або надає виробничі й побутові послуги. Це означає, що, з одного боку, мають місце витрати живої і уречевленої праці, а з іншого – результати виробництва. Останні залежать від масштабів застосовуваних засобів виробництва, кадрового потенціалу та рівня їх використання.

Теорія ефективності чітко розмежовує поняття ефекту й ефективності, розуміючи під першим результат заходу, а під другим – співвідношення ефекту і витрат, що його викликали. Ефективність виробництва – це комплексне відображення кінцевих результатів використання засобів виробництва і робочої сили за певний проміжок часу. У зарубіжних країнах з розвинутою ринковою економікою для визначення результативності господарювання використовують інший термін –

продуктивність системи виробництва і обслуговування, під якою розуміють ефективне використання ресурсів (праці, капіталу, землі, матеріалів, енергії, інформації) при виробництві різних товарів і послуг.

Отже, ефективність виробництва і продуктивність системи – це по суті терміни-синоніми, які характеризують одні й ті ж результативні процеси. При цьому слід усвідомлювати, що загальна продуктивність системи є поняттям набагато ширшим, ніж продуктивність праці і прибутковість виробництва. Економічний ефект відображає різні вартісні показники, що характеризують проміжні та кінцеві результати виробництва на підприємстві (в об'єднанні підприємств). До таких показників відносяться обсяг товарної, чистої або реалізованої продукції, величина одержаного прибутку, економія тих чи інших видів виробничих ресурсів або загальна економія від зниження собівартості продукції і т.п.

Суть проблеми підвищення ефективності виробництва (продуктивності виробничо- економічної системи) полягає у тому, що на кожную одиницю витрат (трудових, матеріальних, фінансових) необхідно досягти максимально можливого збільшення обсягу виробництва або доходу. Виходячи з цього, єдиним господарським економічним критерієм ефективності виробництва можна вважати зростання продуктивності суспільної (живої і уречевленої) праці. В загальному вигляді критерій ефективності виробництва відображає постійно здійснюваний процес максимізації обсягу чистої продукції (національного доходу) до затрат живої і уречевленої праці (персоналу і виробничих фондів підприємства або народного господарства в цілому).

На рівні підприємства модифікованою формою єдиного критерію ефективності (продуктивності) його діяльності може служити максимізація прибутку за умови економічно обґрунтованої побудови систем цін на виготовлювану продукцію та оплату праці залежно від кінцевих результатів виробництва.

Кількісна визначеність і зміст критерію знаходить найбільш повне відображення в конкретних показниках ефективності виробництва. При формуванні системи показників ефективності виробництва, виробничо-господарської і комерційної діяльності підприємства бажано дотримуватись певних принципів. До них можна віднести: забезпечення взаємозв'язку критерію і системи конкретних показників ефективності виробництва; відображення ефективності використання усіх видів застосовуваних у виробництві ресурсів; важливість застосування показників ефективності в управлінні різними ланками виробництва на підприємстві; стимулювання виробничої діяльності з метою використання резервів зростання ефективності виробництва.

Система показників ефективності, що побудована з урахуванням зазначених принципів, має включати кілька груп: узагальнюючі показники ефективності виробництва (діяльності підприємств); показники ефективності використання праці (персоналу); показники ефективності використання виробничих основних і оборотних фондів; показники ефективності використання фінансових коштів (оборотних коштів і капітальних вкладень).

Кожна з перелічених груп охоплює певну кількість конкретних абсолютних чи відносних показників, що характеризують загальну ефективність виробництва (діяльності підприємства) або ефективність використання окремих видів ресурсів. Для

всебічної оцінки рівня і динаміки абсолютної економічної ефективності виробництва, результатів виробничо-господарської і комерційної діяльності підприємства поряд з наведеними основними слід використовувати також специфічні показники, що відбивають ступінь використання кадрового потенціалу, виробничих потужностей, устаткування, окремих видів мінеральних ресурсів і т. п. Конкретні види ефективності можуть відрізнятися не лише за різноманітністю одержуваних результатів (ефектів) діяльності підприємства, про що уже зазначалося вище, але й залежно від того, які ресурси (застосовувані чи споживані) беруть для розрахунків. Застосовувані ресурси – це сукупність живої і уречевленої праці, а споживані ресурси - це поточні витрати на виробництво продукції.

Для будь-якого підприємства отримання фінансового результату означає визнання суспільством (ринком) результатів його діяльності або отримання прибутку від реалізації виробленого на підприємстві продукту у формі продукції, робіт або послуг. Для держави кінцевим фінансовим результатом діяльності комерційного підприємства є сплачені ним податки.

Фінансовим результатом основної діяльності для більшості підприємств, що функціонують у вітчизняній економіці, виступає виручка від реалізації, яка визначається на основі даних про відвантажену продукцію. Робити висновок про те, який кінцевий фінансовий результат отриманий за підсумками продажів, можна тільки на основі врахування податків та собівартості.

Отже, показники економічної ефективності є найважливішими інструментами реалізації економічної політики на рівні підприємств, регіонів, національної економіки. На рівні підприємств вони є ключовим засобом обґрунтування управлінських рішень з організації інвестиційної діяльності, оптимізації витрат ресурсів, удосконалення цінової політики. На рівні регіонів і національної економіки показники економічної ефективності покликані бути основою обґрунтування інвестиційної політики, управління системою кредитування, вдосконалення оподаткування.

УДК 338.16

Оксана Бакалюк – ст. гр. ОБ–308

Технічний коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, Україна

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: Семчишин Є. В.

Oksana Bakalyuk, student

Technical college of Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

IMPACT ON INNOVATION COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES

Scientific supervisor: Semchyshyn Ye. V.

Конкурентоспроможність – це здатність підприємства перевершити конкурентів у ринкових умовах. Для кожного підприємства є важлива його частка на